

Almsted 24, matrikel 115 og 185.

Smedestedet

Samlet af Jørgen Bromand med flere

Artikel 14 af Almsted ejerlav, siden hen med flere nr. Ved udskiftningen kåd nr. 6. Augustenborg distrikters skyld - og panteprotokol folio: 537, 377 + 721, 2067

Areal 1876 - 5 61 81 ha. = 69,55 Tahler Reinertrag ?? skyldudbytte.

Gennem århundreder har der været en smed i byen Almsted sikkert lige så længe som der er drevet landbrug på byens jorder.

I Notmark kirkebog findes der fra 1688 optegnelser som giver indtryk af smedefamilien i Almsted. Smedestedet har gennem mindst 300 år været i samme families eje, fra midten af 1600 tallet til 1960.

Stuehuset til smedjen

Den gamle smedie, nu nedrevet

Stuehuset til smedjen 2022

Ejere af smedestedet

1. Smeden Klaus	8. Jacob Petersen Møller	1818
2. Jep Klausen	9. Hans Jacobsen Møller	1825
3. Peter Petersen Smed	10. Hans Hansen Møller	1869
4. Jørgen Smed	11. Hans Jacobsen Møller	1899
5. Peter Petersen	12 A. Hans Hansen Møller	1924
6. Hans Petersen	12 B. Hans broder Christian	
7. Jørgen Hinrichsen	1792	

Familien på Smedstedet i Almsted.

1. Smeden Klaus er den ældstkendte smed i Almsted.

Han døde 1716, begravet 11 Trini, Smedens kone døde 1710, begravet Domi 11 Trini.

Deres børn:

- Jep Klausen, som blev smed i Almsted.
- Karen Klausdatter, blev 1706, 6 (Trini gift med Peter Petersen Smed, som antagelig var en søn af Peter Smed i Hundsløv, som døde 11. 2. 1689.
- Klaus Smed, som 1712 findes som boelsmand på art. 10, boelet "Ved Højen" i Hundsløv. I Jordbogen af 1712 over Rumohrsgårds len, kaldes han Claus Schmidt.

2. Jep Klausen har efterfulgt sin fader som smed i Almsted. Han blev 23. 4. 1693 gift med Kirsten Petersdatter, født 1665. En søn Claus Claus Jepsen, født 1695. Samme år døde Jep Klausen.

3. Peter Petersen Smed. Efter Jep Klausens død blev hans enke Kirsten 2. 10. 1696 gift med Jens Pedersens søn Peder, en søn af smeden i Hundsløv, som blev smed i Almsted. En datter blev født 1707, døbt Domi 11 Trini. Peter Petersen har været sættemand og har måttet vige for en anden slægtning. Peter Petersen Smed døde 1758, 87 år, var således født 1871. Peter Smeds hustru døde 16. 3. 1762.

4. Jørgen Smed var den efterfølgende smed i Almsted.

Han nævnes 1717 i fortællelserne over Kådnernes ydelser 1717. Da skal Jørgen Schmidt yde 10 skl. i årsgift, 3 rdl. i tjenestepenge, 6 skep byg, 2 lam og 3 høns. Jørgen Smeds børn er døbt i årene fra 1705 til 1717. En søn Peter er født 1705, døbt nr. 19, han blev eftermand. Jørgen Smeds kone døde 27. 8. 1709. Samme år 6. 10 blev en Jørgen Jørgensen gift med Maria Rasmusdatter i Almsted, så det er måske Smeden. og 1710, 5. 11. blev Jørgen Smeds søn Nicolai født. Claus Jepsen, født 1695, søn af smeden Jep Klausen blev inderster på på art. 26 i Almsted, det nedlagte sted ved Gravgården.

5. Peter Petersen er blevet gift i tiden mellem 1728 til 43 i hvilken der ingen kirkebogs optegnelser haves.

Men fra år 1745 og 1747 findes omtale af smed Peter Petersen i Almsted. Søndag Oculi 1745 døbt i Notmark kirke boelsmand Peder Madsens søn af Helleved, som fik navnet Peter, holden af Peder Smed i Almsted. Søndag Doldi 23 Trinitatis 1747 døbt i Notmark kirke smed Peter Petersens søn i Almsteds søn Jørgen, holden af Peter Madsen Helleved.

De to nævnte familier har sikkert været svogere.

Andre børn: Hans Petersen født 1756, døbt nr. 4

Andreas født 1755 og

Karen 1759.

Smed Peder i Almsted døde 23. 7. 1777, 59 år, født ? 1717, døbt 6 Trini, søn af Peter Møller i Hundslev. Hans enke Karen, Peter Smeds enke døde 1795, 21. 7. 72 år, født 1723, døbt nr, 19 datter af Mathias Christensen i Helleved.

6. Hans Petersen er den næste smed i Almsted er sikkert en søn af formanden. Han blev 13. 10. 1775 gift med Kirsten Clausen af Almsted.

Deres børn : a. Karen født 1782, døbt nr, 15. gift 6.7.1811, Jens Kornbeck N. skov

b. Elisabeth 1776, døbt nr. 13, hun arvede smedestedet.

c. Kirsten 1779 døbt nr. 30.

Smeden Hans Petersen døde 3. 11. 1784, 39 år og hans enke Kirsten blev 17. 6. 1785 gift med Jørgen Hinrichsen. Han var født 1755, døbt domi 1. Epiph. søn af Hans Hinrichsen i Notmarkskov. Han får 3. 9. 1792 smedien og trådstedet overdraget som sættemand.

7. Jørgen Hinrichsen

Folketællingen i Almsted 1803

giver oplysninger om familien, kådsted med land og smedie.

1. Jurgen Hinrichsen husfader 48 år, kådner med land og smed i første ægteskab
2. Kirsten Hanses hans kone 47 år, i andet ægteskab.
3. Anne Marie Jørgens børn 17 år, født udensogns
4. Cathriene Dorothea Jørgens 12 år, født udensogns
5. Hans Hinrich Jørgens 9 år født 24. 5. 1794 i Almsted, døde 5. 1. 1810, 13 år.
6. Marie Jørgens 7 år, født 1. 4. 1897.
7. Dorothea Sophie 4 år, født 5. 9. 1899.
- 8, Hans Christiansen 16 år, tjenestedreng.

8. Jacob Petersen Møller var født 1772, døbt nr. 6 søn af boelsmand Peter Christensen Møller i Almsted og hustru Cathrine. De boede på det boel som 1794 blev flyttet ned til Padholm.

Deres børn :

- a. Jacob Petersen Møller, født 1772, døbt nr. 6. Han blev eftermand.
- b. Ellen Petersdatter, født 1775, døbt nr. 21, døde 1778. nr. 19, 3 år.
- c. Christian Petersen Møller, født 1779, døbt nr. 4.

Jacob Petersen Møller blev 31. 10. 1800 gift med Marie Elisabeth, født 1776, døbt nr. 13, datter af smeden Hans Petersen i Almsted.

Han overtog år 1800 sin faders boel som var udflyttet til Padholm og ved kontrakt af 17. ?. 1818 fik han også sin hustrus fødested, smedestedet i Almsted. Det står ikke klart om hendes stedfader smeden Jørgen Hinrichsen har fortsat som smed efter 1818, eller smedestedet har været lejet ud indtil den anden søn af Jacob Petersen Møller har kunnet overtage smedestedet.

Jacob Petersen og Marie Elisabeths børn :

- a. Peter Jacobsen Møller født 13. 8. 1801, blev boelsmand i Padholm.
- b. Hans Jacobsen Møller født 8. 1. 1804, overtog smedestedet.
- c. Jacob Møller født 25. 9. 1806, blev formodentlig bosat i Asserballe.
- d. Cathrine Marie Møller født 10. 8. 1811 i Padholm, blev 27. 4. 1833 gift med Hans Jacobsen født 12. 10. 1800 på Kattrygård, blev senere boelsmand på Naskersgård.

9. Hans Jacobsen Møller, overtog 17. 2. 1825 smede og kådnerstedet,

Han var født 8. 1. 1804 i Padholm søn af boelsmand Jacob Petersen Møller og hustru Maria Elisabeth Hansesdatter født 1776, datter af smeden Hans Petersen i Almsted.

Hans Jacobsen Møller blev 7. 4. 1826 gift med Kirsten Eriksen født 14. 6. 1807 på Hagelbjergmosegård, datter af boelsmand Hans Hansen Eriksen og hustru Kirsten Jacobsen Thomsen. Da han 1825 overtog sin moders fødested skulde han yde 480 rbdlr. sølv og aftægtsydelse til fratræderen.

Deres børn:

- a. Maria Elisabeth født 5. 3. 1827, blev 25. 3. 1852 gift med ungkarl senere boelsmand Jens Hansen Bonde i Almsted.
- b. Hans Hansen Møller født 25. 6. 1830, blev eftermand på smedestedet.
- c. Jacob Møller født 22. 11. 1833, blev gift med Anna Margrethe Møller født 2. 9. 1836, datter af Hans Jacobsen Møller og hustru Cathrine Marie, på Naskersgård. Han blev boelsmand i Asserballe.
- d. Kirsten Møller født 22. 11. 1835, gift 13. 12. 1861 med boelsmand Andreas Andersen art. 1 i Almsted, hun døde 16. 1. 1911.
- e. Cathrine Marie født 21. 11. 1837.
- d. Anne født 25. 1. 1840, blev 20. 6. 1873 gift med boelsmand Jens Grau i Gravgård i Almsted, hvor hun døde 4. 4. 1925.
- e. Peter Hansen Møller født 18. 12. 1842, blev gift med boelsmands enke og blev boelsmand i Vollerup.
- f. Christian Møller født 11. 5. 1845, blev bosat i Aastrupskov.

Smeden Hans Jacobsen Møller havde i 1860, jfr. folketællingen:

- 1 smedesvend Hans Hansen Schmidt fra Oksbøl, 25 år.
- 2 lærlinge Jørgen Hansen Bonde fra Egen 18 år og Jacob Christensen Schmidt fra Hørup, 18 år.

År 1860, 10. 12. afløstes festequaliteten af kådnerstedet og smedelandet, ved kapitalindskud.

Hans Jacobsen Møller døde 16. 12. 1893, enkemand 90 år.

Hans Jacobsen Møllers hustru døde 5. 2. 1881, 73½ år.

10. Hans Hansen Møller overtog smedstedet 10. 12. 1869.

Han var født 25. 6. 1830 i Almsted døde 15. 11. 1918, 88 år.

Blev gift med Anne Marie Christine født Thomsen født 1843 i Neder Tandstlet, døde 25. 4. 1882 i Almsted 39 år. Hun var datter af boelsmand Jørgen Thomsen og hustru Anne-Marie Christine født Rudolph i Neder Tandstlet. Efter hendes død blev smeden gift 2. gang: 8. 1. 1884 med Anna Christine Andresen Schmidt, født 23. 11. 1845 i Brandsbøl, datter af kådner og smed Andreas Andresen Schmidt og hustru Elisabeth født Petersen i Brandsbøl.

Børn af første ægteskab :

1. Marie Christine født 23. 1. 1870 i Almsted, blev 25. 6. 1896 gift med gdr. Peter Eriksen Hagelbjergmodegaard, født 1. 4. 1873.
2. Hans Jacobsen Møller, født 13. 3. 1871 i Almsted.
Han blev eftermand som smed og kådner i Almsted.
3. Jørgen Hansen Møller, født 17. 8. 1875 i Almsted, gift den 18. 5. 1900 med Marie Terkelsen, født 3. 1. 1880 i Asserballeskov, datter af kådner Christen Terkelsen og hustru Anne-Marie, født Jeppe i Asserballeskov.
Han blev smed og grosserer i Hundslev. gift i andet ægteskab med Anne Marie Lassen fra Lysabild sogn.
4. Peter Hansen Møller, født 25. 8. 1878 i Almsted, gift med Anne Marie født Andersen, datter af Thomas Andersen i Asserballeskov. De købte gården Klinkbjerg 1912, havde forinden haft gården Tomhave i forpagtning i nogle år. Han fald under verdenskrigen, døde 14. 2. 1917, 38 år gl. i Beugny i Frankrig.

Folio 2067 : Da Hans Hansen Møller 1869 overtog smedestedet skulde han, foruden aftægtsydelsen til hans forældre give søskende, såfremt de skulde trænge, husly og forplejning, hjælpe sine brødre når de køber ejendom, efter omstændighed med smedearbejde.

11. Hans Jacobsen Møller overtog smedestedet 1899.

Han var født 15. 5. 1871, døde 8. 8. 1953 i Almsted, gift 10. 5. 1898 med Cathrine Marie Wollesen, født 3. 5. 1873 i Almsted, datter af Peter Wollesen og hustru Margrethe Marie født Nissen, som boede på art. 45 i Almsted. Hustruen Cathrine Marie, født Wollesen døde ?

Børn:

1. Hans Hansen Møller, født 1. 8. 1898, han var landmand overtog stedets landbrug.
2. Christian Hansen Møller, født 8. 11. 1900, lian var smed og overtog smedien og tilhørende beboelse.
3. Jørgen Hansen Møller, født 27. 8. 1905, tvillingbror.
4. Marie Christine, født, 27. 8. 1905, tvillingsøster. hun døde 12 år gammel.

12 A. Hans Hansen Møller, født 1. 8. 1898 i Almsted.

Han var landmand og overtog 1924 det til smedestedet hørende landbrug med bygnigerne på art. 14. som var på ca. 20 tdr. land.

12 B. Hans broder Christian som havde lært smedehåndværket

overtog samtidig Smedjen og beboelsen art. 37, som hans fader Hans Jacobsen Møller havde købt 1913 af høker Christian Bernhard Braum. (Se under art. 37).

Deres forældre Hans Jacobsen Møller og hustru Cathrine Marie født Wollesen tog beboelse i stedets aftægtshus art. 35, som hans fader havde købt. Her døde Hans Jacobsen Møller 8. 8. 1953, hans hustru Cathrine, født Wollesen døde.

Hans Hansen Møller født 1. 8. 1898, blev 30. 6. 1921 gift med Marie Kathrine Madsen født 30. 9. 1894, datter af boelsmand Hans Madsen i Skodborgskov. Hun var plejedatter hos hendes farbroder gdr. Hans Madsen i Asserballe.

Børn:

1. Hans Hansen Møller, født 27.6. 1923 i Almsted. Han rejste til Sverrig. Blev gift med Maryanne Person og fik en søn, Hans Børge.
2. Cathrine Hansen Møller, født 25. 10. 1921 i Almsted gift med specialarbejder på Danfoss, Maks Bruhn søn af gdr. Maks Bruhn i Sebbelev. De boer i Augustenborg.
Datteren Birthe
Datteren Tove.

Hans Hansen Møller og hustru Marie solgte 1959 stedet til landmand Svend Nielsen fra Miang og flyttede hen i aftægtshuset art. 35. Her døde Marie Møller.

Til søsteren Anne Marie's udstyr blev der lavet: 1 ildsten, 1 ildtang, 1 træfod, greb, spade og gyde, 1 kødgaffel, 1 pølserist og 1 saks.

Oplysninger om jordtilliggendet til Smedestedet.

Ved udskiftningen var smedestedet kåd nr. 6. senere artikel 14, nu hus 24.

Nuværende ejer Christian Kryhlmand.

Smedjen har altid ligget på den anden side af gaden, i spidsen af den " lille toft" i byen.

Jorden til kådstedet lå nord for vejen til Sønderholm og ved siden deraf lå byens smedejord.

Denne jord lå således mellem Bondegårdens og Hagelbjergmosegaards jorder. I året 1874 købte smeden Hans Hansen Møller smedejorden som var på 7 tdr. 3 skep land af byens 12 gårdmænd for 930 thaler = 1860 mark. I tidens løb er der købt flere parceller jord til smedestedet.

1. Jorden til kaad nr. 1, nu Holger Arne Jensen, det første skifte af småbrugernes jorder syd for vejen til Sønderholm.
2. Hele kåd nr. 7. H. P. Muus er nedlagte kåd som lå nabo til smedestedet, med toften i byen og det 3. af ovennævnte skifter.
3. Jorden til instestedet Nr. 4 A. artikel 35, kaldet Ørnhøj, jorden lå syd for vejen til Sønderholm og lå nærmest ved Hagelbjergmosegårds marker. Bygningerne benyttes som aftægt til smedestedet.
4. Jorden til instestedet nr. 3, artikel 23, nu hus 4 som ejes af brandkaptajn Hans Peter Mathiesen. Det var det næstsidste af skifterne (syd for vejen, før Hagelbjergmosegaard). Ved en ombytning af jordskifterne mellem smeden og Peter Eriksen gav Peter Eriksen afkald på jorden fra kåd nr. 2 og nr. 10 og fik istedet derfor jorden fra inste nr. 3 A og inste nr. 4 A som lå mellem hans gård og nr. 2 A, som han ejede. Således fik de begge deres jord samlede og mere praktisk beliggenhed.

Bilag til Almsted smedesteds historie.

I det gamle landsbysamfund spillede smeden en betydningsfuld rolle. Den gamle bysmedie var byens midtpunkt. Her fik bønderne deres heste skoet, deres vogne og redskaber lavet og istandsat, og her blev dagens begivenheder drøftet. De moderne nyhedsspredende midler, som vi idag tager som en selvfølge var på den tid ukendte begreber, og derfor var det ofte i byens smedie man hentede nyheder, enten bønderne kom der for at få arbejde udført, eller om man en regnvejrsdag søgte til smedjen for at få en snak med byfolk og spørge nyt. Utallige er også de beretninger som fortæller om smedens evne til at gøre sig interessant med sin viden, og derved indgyde respekt og beundring for sin klogskab og sine faglige evner, overfor bønderne og deres karle, disse var sendt i ærinde til smeden.

I ældre tid formede samarbejdet mellem lands bysmeden og bønderne sig efter indgående kontraktmæssige bestemmelser. Fra udskiftningens tid, i slutningen af 1700 tallet kendes en del gamle smedecontrakter. Ved denne tid blev der gennemført store reformer, hvorved det gamle landsbyfællesskab skulde ophæves. Bymarken skulde deles, så hvert boel fik sin egen jord tildelt, så enhver frit og uafhængigt af fællesskabet kunde dyrke sin arvefestejord. Ved denne opdeling af jorden skulde der i henhold til forordningen af 1766, fra hvert boel udlægges jordstykke til byens kådner og inster, og ligeledes til skoleland og til smedeland.

Dette smedeland blev overdraget smeden til nytte og brug. Til gengæld skulde smeden udføre de nødvendige smedearbejder for bønderne. I forvejen havde smeden som regel et kådnersted på nogle tønderland. Men smedejorden vedblev at være bøndernes ejendom. Efterhånden som udviklingen sked frem og virkninger af overgangen fra fællesdrift slog igennem, blev afstanden mellem det arbejde som smeden skulde udføre for bønderne, og den betaling han fik derfor så stor, at der mange steder kom gnidninger, der endte med, at de gamle kontrakter ophævedes. I nogle byer som Sebbelev og Almsted købte smeden jorden af bønderne. I andre byer som Asserballe og Sjellerup/Guderup har bønderne atter overtaget jorden i fællesskab og lejet den ud. Fra Almsted kendes både den gamle smedekonfrakt fra 1795 og overdragelseskontrakter af 1874 da smeden Hans Hansen Møller købte smedejorden af de 12 Almstedter bønder.

Om landsbysmeden i Almsted fortælles bl. a.

I året 1825 overtog Hans Jacobsen Møller, der var boelsmands søn fra gården Padholm, ved Fynshav, smedien i Almsted med tilhørende smedeland, efter en contract oprettet i 1795 med bønderne i Almsted og resten af en mark som lå sammen med smedelandet. Han var en meget dygtig og driftig mand, han lavede hakkelsesmaskiner som dengang var i sin vorden. De store gårde Gammelgård og Verthemine var hans kunder desuden havde han andre store kunder udover Mellem - Als. Den ældste søn Hans Hansen Møller overtog smedien og landstedet i 1869, og købte 1874 smedelandet af bønderne. Hans Hansen Møller var også en meget ihærdig og dygtig smed, men da Herregårdene Gammelgård og Verthemine i året 1890 erhvervedes af den tyske baron von Romberg, der selv byggede sig en smedie på Gammelgård, tabtes et par gode kunder. Men da smeden i Almsted var meget dygtig til at beslå vanskelige heste med abnorme hove havde han alligevel en meget stor kundekreds.

Den alsiske hjemstavnsdigter Martin N. Hansen, har tilegnet smeden dette kendte vers :

*Di folk i Almsted de har det bøvle
og alle folk de er så bedrøve,
for, tidle hamre den gamle smej
å ingen kokke kan gal i frej.*

Smeden begyndte arbejdet så tidlig om morgenen så amboltklangen fortyrrede hanernes galen i den tidlige morgenstund.

**Om Almsted bys smedekontrakt, bereter sognets historiske fortæller:
Rasmus Jensen, fra Hundslev**

Angående den i fordoms dage mellem landsbyernes bønder og smeden oprettede kontraktmæssige overenskomst, om smedearbejdets udførelse og godtgørelsen derfor, som i hovedsagen var enslydende for alle landsbyer her i sognet, vil jeg her under Almsted by, hvor den gamle kontrakt er opbevaret, give et lille fortidsbillede.

Byens smedie er bygget omkring ved 1875 af daværende smedemester Hans Jacobsen Møller. Denne smed købte af sin forgænger byens gamle smedie, som var betydelig mindre end den nuværende og således beliggende at der her kørtes rundt om den. Hans Jørgen Møller havde smedjen indtil han for 39 år siden afstod den til sin søn Hans Hansen Møller. (nævnte Hans Hansen Møller overtog Smedestedet efter sin fader Hans Jørgen Møller, den 10. 12. 1869. Når Andreas Jensen skriver "for 39 år siden" kan det sluttes, at hans optegnelser er udførte omkring 1909 /10. som så atter for 10 år siden 1899 afstod den til sin ældste søn, byens nuværende smed Hans Jørgen Møller.

I gamle dage, da det blandt almuen var sløit med skillinger, blev der for at spare på disse udlagt som smedeland, en del skifter af bymarken, som smeden erholdt fri brugsret af, mod at han så til gengæld skulde udføre en del smedearbejder gratis. Angående denne sags ordning, giver den gamle kontrakt som oprettedes mellem byens gårdmænd og smeden, ved separationen i året 1795, den 10. oktober, helt interessante oplysninger. Det gamle dokument, som er affattet på tysk indeholder følgende Hovebestemmelser:

- a. Der udlagtes ved separationen til smedeland, til smedens frie afbenyttelse følgende boiteret skæpper land (nord for vejen til Sønderholm). Fra Jens Hansens boelsted, og ligeledes Jens Graus boelsted, hver 3 skæpper. Fra de øvrige 10 bøndergårde udlagtes fra hver 2 skæpper land tilsammen 31 skæpper eller 3 tønder og 7 skæpper land.
- b. Korneleveringen, Smeden får som hidtil leveret følgende skæpper byg, Fra Jens Hansen og fra Jens Grau, hver 7 skæpper byg. og fra de andre boelsmænd hver 6 skæpper, tilsammen 9 tønder 2 skæpper byg, årligt.
- c. Endvidere er smede interessenterne forligtede til, uderi vederlag, efter deres indbyrdes ordning og vedtægt, at pløje, harve og udkøre gødning på det for annævnte smedeland.
- d. Desforuden skulde smede interessenterne også uden godtgørelse, i kornhøste tid, efter tur låne smeden en brugbar hest, når han skal have sit korn hjemkørt.
- e. Til gengæld er smeden forpligtet til at udføre alt forefaldende arbejde på de ordinerede vogne, plove, harver og hvilke redskaber interessenterne ellers behøve til deres agerdyrkning, og som ikke ere fritagene i dette regulativ, uden betaling og i solid udførelse.
- f. Fremdeles har smeden den forpligtelse, uden godtgørelse, bestandig for enhver af interessenterne, at holde 4 heste med fodbeslag, og skærpe dem, når det forlanges. N. B. Af sparsommelighed havde bønderne dengang kun sko under hestenes forben.
- g. Uden betaling skal smeden fremdeles reparere interessenternes forke, hængaler, klinker og hasper, eller hvad andre småsager i deres hjem tiltrængtes.
- f. Dog skulde interessenterne levere smeden, det til arbejdet nødvendige jern, stål og smedekullene og desforuden betale ham 20 skilling for hver ny skinner til vognhjul, og for en ny harve, eller den såkaldte pålægning af en gammel betales med 12 skilling. Hvorimod omlægning af gamle vognhjulsskinner eller anden reparation af gamle harver skeer gratis.
- i. Desuden kan smeden, efter omstændighederne fordrø betaling for det arbejde, som forlanges udført på stadsvognen.
- j. Ligeledes skal der ydes smeden betaling for forfærdigelse af skærende værktøj, og for det smede arbejde der udføres ved en nybygning, og for større reparationer på gamle huse, ligeledes også for klejnsmedearbejde hvorom der kan sluttes særlig akkord.

Såvidt den gamle kontrakt, som er underskrevet af byens smed Hans Jacobsen Møller og samtlige byens gårdmænd. Mærkeligt nok findes det ikke nævnt, at Bønderne, når de skulde have noget lavet af betydning hos smeden, skulde sende en karl, eller to hen i smedien til at håndtere forhammeren m. m. Bonden skulde ved sådan lejlighed ikke allene give føden til sine folk, men tillige give smeden fuld kost i den tid han arbejdede for ham. Brød og øl, tillige med en efter datidens skik, rigelig forsyning af brændevin, for det hårde arbejde krævede ofte en dram, og forplejningen bragtes hen i smedien. Til middagsmad derimod, fulgte smeden med folkene hjem, og kunde stundom på den måde gå på omgang i ugevis. Denne ordning passede vel bedst til den tids på mange områder til knebene forhold, men alt som tiderne bedredes og bondens kår blev friere og økonomisk mere velstillede, ophævedes den lidt efter lidt.

For en 30 år siden, da smeden for en mindre godtgørelse afkøbte bønderne det til smedestedet udlagte land, ophævedes denne ordning fuldstændigt. (Smedelandet solgtes den 9. deember 1874 og smeden Hans Hansen Møller skulde betale de to tidligere nævnte bønder Jens Hansen Bonde og Hans Peter Grau hver 90 prøjsiske Thaler og de øvrige 10 boelsmænd i byen hver 75 pr. Thaler og dokumentet er skrevet på dansk.) Nu tildags er smeden ligestillet med andre håndværkere og for udført arbejde får han sin kontante betaling, men må selv sørge for material og arbejdskraft. Som oftest er håndværk og landbrug blevet skilte ad, hvad der vel også i nutiden er det heldigste. Hvor de drives side om side bliver tidt, enten det ene eller det andet stedmoderligt behandlet. I Almsted by har det i de senere åringer udviklet sig således, at landbruget er blevet hovederhvervet, og i den smedie, hvor der for en menneskealder siden fra årlemorgen til sent aften lød taktfaste hammerslag, når de mange redskaber som spader, skovler river og forke som det dengang var smedens kunst at lave, skulde forarbejdes, hersker der nutildags på, mange af ugens dage, ro og stilhed i smedien. Smedens, af bedste svensk stål, solid forarbejdede redskaber er blevet afløst af fabrikkernes blanke stålvarer, som enhver landsbyhøker nu har på lager. Og som det er gået med de mindre redskaber, er det i tidens løb og så gået med de større, som plove og harver, af hvilke de gammeldags hjemmelavede, snart kun er en saga blot "Også her er fabrikkernes, med prangende stempler og højt klingende navne forsynede produkter gående af med sejren.

Købe - og overdragelses kontrakt udfærdiget på den kongelige Amtsret, Afdeling 2, Sønderborg.

Den 9. December 1874.

hvorved undertegnede 12 bohlsmænd i Almsted sælger Smedelandet Almsted til Smeden Hans Hansen Møller, sammested. (Dokumentet er skrevet på dansk.)

Vitterligt gøres herved at bohlsejerne:

1. Peter Erichsen	7. Peter Christensen
2. Peter Eriksen	8. Jørgen Smidemand
3. Hans Eriksen	9. Jacob Hansen Møller
4. Andres Andersen	10. Christen L. Schmidt
5. Peter Petersen Bladt	11. Hans Peter Grau
6. Christian Nielsen	12. Jens Hansen Bondes enke

alle af Almsted, som Overladere på den ene Side og Smed Hans Hansen Møller på den anden Side, have oprettet og idag i Retten afsluttet følgende:

Overdragelses - og Købe Kontrakt.

§ 1.

De fornævnte Bohlsejere sælger og overdrager herved, for sig og Efterfølgerne i Besiddelsen, deres Anpart af det, ved Landseparationen i Aaret 1795 udlagte Skepper Smedeland, hvilken Anpart for enhver af de ti førstnævnte Sælgere er 2 Skeppe stort, og for enhver af de to sidstnævnte Sælgere 3 Skepper land stort, til Smed Hans Hansen Møller i Almstedt, saaledes at han, lige som han har tiltraadt de nævnte parter af Smedelandet herefter maa betragte samme som sin sande og velerhvervede ejendom.

§ 2.

For en saadan Overdragelse forpligter Hans Hansen Møller sig til at betale enhver af de 10 førstnævnte Sælgere 75 Thi, skriver fem og halvfjerdsindstyve Thaler, og til enhver af de 2 sidstnævnte Sælgere 90 Thl. skriver halvfemsindstyve Thl. preussisk Courant, og for disse Beløb paa Forlangende tilhver iser at udstede Forskrivelser.

§ 3. De Contrakter og Overenskomster, der hidtil have bestaaet mellem Sælgerne og Køberen, angaaende Brugen og Benyttelsen af deres Andele i Smedelandet imod en årlig Ydelse af Smedearbejde, erklæres herved af Sælgerne og af Køberen for ophævede og uden Gyldighed og Betydning for Fremtiden.

§ 4.

Smed Hans Hansen Møller og Efterfølgere i Besiddelsen af de herved erhvervede Parter af Smedejorden svarer og betaler fra Tiltrædelsen af at regne, alle på de købte Parter hvilende Skatter, Afgifter og Byrder, ingen derfra undtagen.

§ 5.

Sælgerne lover at hjæmle Køberen, de ham solgte Anparter i Smedelandet fri for Gæld og andre Behæftelser end dem, der ere nævnte her.

Til Bekræftelse underskriver Contrahenterne egenhændig denne Contrakt, idet de til Sikkerhed for dennes opfyldelse, pantsætter Sælgerne deres respekt. Boelsessteder og Køberen de af ham herved erhvervede

Andele i Smedelandet, og begjære de derhos Omskrivninger foretaget paa de vedkommende Steder.

Sket i Sønderborg, i den kongelige Amtsret, Afdeling 2. den 9. December 1874.

Undertegnet :

Peter Erichsen for mig og som Curator for Jens Hansen Bondes Enke, Peter Petersen Bladt, Andres Andersen, Peter Eriksen, Hans Eriksen for mig og som befuldmægtigt for Chresten L. Smedt. Chresten 'helsen, Peter Christen sen, Jørgen Smidemand, Jacob Hansen Hans Peter Grau.

Som sælgere:

Hans Hansen Møller, Smed som Køber.

Underskrifternes Rigtighed bevidnes:

Hellborn, Amtsdommer

Den 19. December 1874 omnoteret Køberens Foium i Augustenborg Herreds Skyld - og Pante-protokol

Folio 2067 og indført i Bibogen pay. 22 402.

Omkostniner: Objekt 930 Thl. tilsammen 14 Thl. 5/3 s.e.b. 721.

Hellborn, Amtsdommer.

**Oversættelse af en kontrakt mellem boelsmændene
og smeden i Almsted turgen Hinrichsen , ved seperationen.**

Extract

af en protokol vedrørende landseperationen i Almsted. Orinalen er skrevet tysk.
D. D. den 10 october 1795.

Endelig er mellem smeden Jurgen Hinrichsen og boelsmændene i Almstedt følgende smedecon-
trakt indgået og blevet bragt i stand.

a. I forbindelse med den nuværende seperation udlægges til smedeland, til smedens
benyttelse, fra boelet tilhørende boelsmand

Jens Hansen	3 skepper boniteret agerland
og boelsmand Jens Grau	3 skepper boniteret agerland
og for hver af de øvrige	
10 boelsmænd	2 ½ skepper boniteret agerland
tilsammen	31 skepper boniteret agerland
Tilsammen	3 tdr. 7 skepper boniteret agerland

b. Af byg får smeden som hidtil leveret fra

boelsmand Jens Hansen	7 skepper
og boelsmand Jens Grau	7 skepper
hver af de øvrige boelsmænd hver	6 skepper byg; tilsammen 60 skepper
tilsammen	74 skepper
Summa	9 tdr. g 2 skepper byg

c. Smedeinteressenterne er forpligtede til, efter indbyrdes overenskomst, uden vederlag
hvert år at pløje, harve og køre gødning ud på det forannævnte smedeland.

d. og efter tur, hvert år i kornhøstens tid, uden gengæld, at låne smeden en anvendelig
hest til at køre sit korn hjem med,

Derimod :

e. er han, smeden skyldig til at udføre alle forefaldene smedearbejder på almindelige
vogne, plove, harver og andet smedearbejde som interessenterne har brug for til at dyrke
jorden, og som ikke er undtaget i dette regulativ, forsvarligt og uden vederlag.

f. Desuden pålægges smeden, for hver af hans interessenter at holde 4 heste med forbeslag
og på forlanende at skærpe disse, uden vederlag.

g. ligeledes at reparere interessenternes forke, hængsler, klinker, hasper og andre mindre
ting som i deres huse har taget skade uden vederlag.

h. Smedeinteressenterne leverer smeden til brug for hans arbejde det nødvendige jern og
stål, og ligeledes de kul som skal bruges.

i. For at binde nye skinner om 2 vognhjul skal de være smeden skyldige at betale
20 skilling, og for at pålægge tænderne i en harve 12 skilling.

j. derimod er smeden ikke berettiget til at kræve betaling for at omlægge gamle skinner på
hjul og for at reparere en harve.

k. For smedearbejde, som på stadsvogne forekommer mere endt på almindelige vogne,
skal interessenterne betale smeden efter omstændigheder.

l. Fremstillingen af det skaldte "bidende jerntøj", herved tænkes på leer, segler, kniver og
andere skærende redskaber, såvel som smedearbejde ved nybygning af huse, eller
reparationer på gamle huse, eller særlige klejnsmedearbejder skal der ydes smeden
accordmæssig betaling.for.

In fidem extroteur

Til tjeneste ved kontrakten)
Matthiesen

Bødernes underskrifter :

Hans Erichsen

Andres Mekkelsen

Ramus .Rasmussen

Peter Petersen

Peter Jacobsen

Hans Jensen bonde

Friderig Rasmussen

Jens Grav

Jacob Petersen Møller

Jacob Hansen Møller

Chresten Petersen Smørholm

Rasmus Nicolaisen

Jurgen Hinrichsen smed.

13. Svend Nielsen fra Miang købte stedet 1959.

14. Christian Kryhmand købte husmands eller parcellstedet 1961 og hustru Anne Christine født Christenen.

CLAUSEN

Smed Claus af Almsted død 1716.	gift	Hustrun død 7/9 1718
---------------------------------------	------	-------------------------

Smed Jep Clausen Død 1695	gift 25/4 1695	Kirsten Pedersdatter Født 1695 Kallede Jørgensdatter ved 2. giftemål	gift 2. 11/10 1696	Jens Pedersøn Smed i Hundslev
---------------------------------	----------------------	---	--------------------------	-------------------------------------

Claus Jepsen
Født 1695
død 1775

Jep Clausen Født 1724	gift	Johanne Nielsdotter Født 1725
--------------------------	------	-------------------------------------

Claus Jepsen Født 1754 Inderst i Almsted	gift	Anne Maria Lorentzen Født 1754
--	------	--------------------------------------

Johanna Dorthea Clausen Født 1785	gift 31/7 1813	Hans Hansen Elnif Døbt 24/5 1778
---	----------------------	--